

Film om "Balibo five" förbjuds i Indonesien

Tony Maniatys kritikerrosade bok *Shooting Balibo: Blood and Memory in East Timor* blev nyligen filmatiserad med titeln "Balibo" (111 minuter). Tony besökte själv Balibo 1975 och var konsult för filmen. Den skildrar de så omtalade morderna den 16 oktober 1975 på journalisterna Greg Shackleton och Tony Stewart från Australien, nyzeeländaren Gary Cunningham samt britterna Brian Peters och Malcolm Rennie som hade rest till Östtimor för att rapportera om Indonesiens aggressionspolitik. Indonesiens officiella version av händelsen är att de så kallade "Balibo five" föll offer för korseld mellan indonesisk militär och soldater från Östtimors största parti Fretilin och att händelsen är ett avslutat kapitel. Den pensionerade översten Gatot Purwanto, som var vittne till morderna, har dock uppgivit att de berodde på skottlossningen från huset journalisterna vistades i.

Ögonvittnen hävdar att det var regelrätta avrättningar och offrens anhöriga har länge hävdat att den indonesiska versionen, som också Australiens regering anslutit sig till, är en lögn. I filmen skildras händelsen som mord utförda av indonesiska militärer. Även den australiske journalisten Roger East, som reste till Östtimor för att utreda ödet för "Balibo five" och var den ende utländske journalisten i Dili under den indonesiska invasionen den 7 december 1975, då han antas ha blivit ihjälskjutet, är med i filmen. Händelsen uppges vara berättad genom honom (undertecknad har ej sett filmen).

Delade uppfattningar

När filmen i december skulle visas på den internationella filmfestivalen i Jakarta förbjöds den av censuren. För filmens regissör Robert Connolly var förbudet en besvikelse: "Balibo" skulle kunna ha varit ett tillfälle att

avslöja sanningen om vad som hände. Indo-nesiens regering försvarade censurens beslut och kallade filmen för "negativ propaganda". Indonesiens journalistförbund visade den ändå och menade att förbudet var kontraproduktivt. Efteråt visades "Balibo" bland enskilda organisationer och väckte debatt. Även piratkopior visades. I början av januari hade filmen visats för tusentals människor i över 20 städer runtom i Indonesien och överallt väckt stort intresse.

Enligt utrikesministern var anledningen till förbudet att man ville skydda landets internationella anseende. Ministern för kultur och turism hävdade att "filmen diskrediterar Indonesien och dess militär och kan återuppliva gamla sår mellan Indonesien, Östtimor och Australien". Den indonesiska militären uppmanade allmänheten att respektera filmcensurens beslut. Amerikanska East Timor and Indonesia Action Network menar att förbudet är ett tecken på att etablissemangen i Indonesien efter Suhartos fall 1998 hellre vill dölja begångna människorättsbrott och skydda de skyldiga officerarna än att utvidga de demokratiska fri- och rättigheterna i landet. Den indonesiska tidskriften *Tempo* kritiserade starkt förbudet att visa "Balibo", bland annat därför att människor själva kan välja om de ska se filmen eller ej och att modern teknik ändå gör det möjligt att se den.

Visningen av "Balibo" i Östtimor har lett till att krav har ställts på att de ansvariga för morderna ska ställas inför rätta. I Australien har visningen blivit en stor succé och väckt nytt liv i frågan, dock utan att krav väckts på att de diplomatiska relationerna med Indonesien ska brytas.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.